

**แนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษา
เพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กกลุ่มโรงเรียนปง 2
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2**
**The Guideline for Educational resource mobilization for managing
in small school in Pong School Cluster 2 under The office
of Primary Educational PhayaoService Area2**

อำพล ราวกลาง (Ampol Rawklang)*

เสาวณี ตรีพุทธรัตน์ (Saowanee Treputtharat, Ed.D.)**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาขนาดเล็ก 2) เพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 14 แห่ง โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นสองระยะคือ ระยะแรกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะแรกคือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติบรรยายได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่สอง เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. สภาพการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุดและน้อยที่สุดคือด้านทรัพยากรที่ดินและสิ่งก่อสร้าง
2. ปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านที่พบน้อยที่สุดคือด้านทรัพยากรบุคคล
3. แนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านทรัพยากรเงินทุน ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ด้านแหล่งเรียนรู้มีดังนี้คือ

คำสำคัญ : นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Keywords : Guidelines for Education Resource Mobilization small schools d

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

1) โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนร่วมกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 2) โรงเรียนควรมีการจัดทำโครงการร่วมกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 3) โรงเรียนควรสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นแหล่งช่วยสนับสนุนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 4) โรงเรียนควรมีการขอความร่วมมือ และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 5) โรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐบาล บุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถานประกอบการในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 6) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของครูและนักเรียนและควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีให้กับชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) studying the current situation, problem and education resource mobilization for managing small schools and 2) finding the guidelines for education resource mobilization for the school management. Target group was 14 small schools in Pongs' Schools Cluster 2 under Phayao Primary Educational Service Area Office 2 during the academic year of 2011. The research was conducted in two phases. Phase 1: collecting and analyzing the quantity data using questionnaire in order to find descriptive statistics included percentage, mean and standard deviation. Phase 2: focus group discussion was organized to find the ways for education resource mobilization for small schools management. Data was then arranged to content analysis before presenting through essay format.

Research findings were as follows:

1. Overall of current situation of education resource mobilization for managing small schools was at a moderate level. When compared with each other, the learning resource mobilization was mostly agreed, followed by human resource, and the least one was land and building resources.

2. Overall of problem of education resource mobilization for managing small schools was at a moderate level. When compared with each other, problems of resource mobilization were mostly found with material and technology resources, followed by capital resource, and land and building resources. The human resource was found with the least problem.

3. Guidelines for education resource mobilization, in term of capital resource, human resource, material and technology resources, land and building resources, and learning resource, for small school management could be summarized as follows:

1) There should be the meeting for joint planning amongst school, community and parent/school committee towards education resource mobilization. 2) School should co-operate the projects of education resource mobilization with community and parent/school committee. 3) Associate networks should be formed as the supporting sources for education resource mobilization. 4) The message of education resource mobilization should be directly notified and publicly announced to related public and private sectors. 5) School should create diverse activities or methods of asking for

joining hand in education resource mobilization towards government sectors, individuals, communities, community organizations, private organizations, professional associations, religious institutions, and entrepreneurs. 6) Outstanding works of teachers and students should be publicized as well as the participation in community activities should be promoted in order to forming the faith and good relationship between school and community.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาไปสู่สถานศึกษา ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณการเงิน และทรัพย์สินทั้งจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศมาใช้จัดการศึกษาโดย เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สิน หรือ ทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระ ค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

สภาพปัญหาภายหลังจากการจัดสรรเงินอุดหนุนรายหัวจากรัฐบาล พบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาความไม่เพียงพอของงบประมาณ และปัญหาการบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับ ทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอาจเกิดจากความจำกัดด้านงบประมาณการศึกษา การไม่สามารถกระจายโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพสู่กลุ่มคนด้อยโอกาสได้อย่างแท้จริง ทำให้เพิ่มความเสี่ยงล้มล้ำด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างเขตเมืองกับชนบท และ ไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ (วรรัชภา บุญโชติรัตน์, 2554) งบประมาณที่รัฐจัดสรรให้นั้นไม่เพียงพอกับความ ต้องการในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาการศึกษา ดังนั้นโรงเรียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการประสานความร่วมมือ

กับภาคีเครือข่าย ผู้อุปถัมภ์ให้มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนสามารถที่จะบริหารจัดการและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพส่งผลถึงคุณภาพของนักเรียนต่อไป ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการจัดสรรงบประมาณเป็นเงินอุดหนุนการศึกษาให้แก่สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นทุกปีก็ตาม แต่เรื่องความเสมอภาคคุณภาพและประสิทธิภาพของการศึกษายังคงกลายเป็นประเด็นหลักของการปฏิรูปการศึกษาอยู่ (พัชรกฤษฎี พวงนิล, 2553) โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งถือได้ว่ายากด้อยในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาเพราะในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียนนั้นจะพิจารณาจากจำนวนนักเรียนเป็นหลักในการจัดสรร (สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548-2553) ดังนั้นโรงเรียนขนาดเล็กมักจะได้รับการจัดสรรงบประมาณในส่วนนี้ค่อนข้างน้อยจึงเป็นปัญหาในการนำทรัพยากรมาใช้มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ด้วยปัญหาดังกล่าวทำให้นักเรียนจากสถานศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่มีคุณภาพค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับสถานศึกษาขนาดอื่น ๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขาดความพร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้น ขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ โรงเรียนขนาดเล็กในกลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามะหะสาร เขต 2 หลาย ๆ โรงเรียนก็ประสบกับปัญหานี้เช่นกัน โรงเรียนในกลุ่มปง 2 ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งมีอยู่ 14 โรงเรียน และมีโรงเรียนขนาดกลางอยู่ 5 โรงเรียนและเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ (ไร่ข้าวโพด) อัตราการเกิดของเด็กทารกมีค่อนข้างน้อยมากในแต่ละปีแต่

อัตราการย้ายถิ่นฐานมีค่อนข้างสูง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ในแต่ละโรงเรียนมีนักเรียนค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังมีผู้ปกครองส่วนหนึ่งได้ส่งบุตรหลานของตัวเองไปเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนซึ่งมีอยู่หลายแห่ง และเป็นสาเหตุให้โรงเรียนของรัฐและเอกชนแข่งขันกันเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาของตัวเองเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และจะได้มีการส่งบุตรหลานเข้าไปเรียนในโรงเรียนนั้น ๆ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความเห็นแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่ ทรัพยากรด้านเงินทุน หรืองบประมาณ ด้านบุคคล ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และด้านแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานของรัฐ ทั้งนี้แนวทางนั้นจะต้องยึดหลักความเป็นไปได้ โดยมุ่งให้สถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพ และปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการในสถานศึกษาขนาดเล็ก
2. เพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางในการระดมทรัพยากรในสถานศึกษาขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครูผู้สอนจำนวน 82 คน รวม 110 คน

ระยะที่ 2 เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อหาแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนา จำนวน 5 ท่าน โดยเลือกจากตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 3) คณะกรรมการสถานศึกษา 4) นักวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พะเยา เขต 2 5) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวแปรที่ศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษา ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรเงินทุน 2) ทรัพยากรบุคคล 3) ทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี 4) ทรัพยากรที่ดินและสิ่งก่อสร้าง 5) ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็น rating scale 5 ระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และเขียนเป็นความเรียง

การหาคุณภาพเครื่องมือ

ความตรงตามเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) ผู้วิจัยหาความตรงตามเนื้อหาและความตรงตาม

โครงสร้างของเครื่องมือโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC แบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.974 จากนั้นนำไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try-out) กับผู้บริหารครูและคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน ได้ค่า Coefficient สภาการระดมทรัพยากรเท่ากับ .9661 และปัญหาการระดมทรัพยากรเท่ากับ .9474 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจริงโดยผู้วิจัยนำหนังสือราชการจากคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย และขอความร่วมมือในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ซึ่งผู้วิจัยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล 3 วิธี คือ 1) การสังเกตและจดบันทึก 2) การบันทึกเสียง 3) การบันทึกภาพวิดีโอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์

1) ใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา และแนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเกิร์ต (Likert scale) (พัชรี จันทรพิ้ง, 2554) 3) การแปลผล การวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็นรายด้าน รายข้อ และรวมทุกด้านโดยพิจารณาจากคะแนนมัธยฐานเลขคณิตของมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดสนทนากลุ่ม จัดหมวดหมู่เพื่อหาความแตกต่างความเหมือนและความเชื่อมโยงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยโดยวิธีการบรรยาย

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด และน้อยที่สุดคือด้านทรัพยากรที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

2. ปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาที่พบมากที่สุดคือ ด้านการระดมทรัพยากรวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี และด้านที่พบน้อยที่สุดคือด้านทรัพยากรบุคคล

3. แนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านทรัพยากรเงินทุน ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ด้านแหล่งเรียนรู้มีดังนี้คือ

1) โรงเรียนควรมีการประชุมวางแผนร่วมกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 2) โรงเรียนควรมีการจัดทำโครงการร่วมกับชุมชนและคณะกรรมการสถานศึกษาในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 3) โรงเรียนควรสร้างภาคีเครือข่ายเพื่อเป็นแหล่งช่วยสนับสนุนในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 4) โรงเรียนควรมีการขอความร่วมมือ และประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้รับทราบอย่างทั่วถึง ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 5) โรงเรียนควรมีกิจกรรมหรือวิธีการที่หลากหลายในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานรัฐบาล บุคคล

ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา และสถานประกอบการในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา 6) โรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ผลงานของครูและนักเรียนและควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของชุมชนเพื่อสร้างความศรัทธาและความสัมพันธ์ที่ดีให้กับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่จะอภิปรายผล ดังนี้ สภาพในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กสภาพที่พบมากที่สุดคือ การระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ซึ่งให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดเล็กให้ความสำคัญกับผู้เรียนในการจัดสร้างหรือจัดหาแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตัวเองผ่านประสบการณ์ตรง และยังนำมาใช้ในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนของอีกด้วย และนอกจากนั้นการระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ถือว่าทำได้ง่ายที่สุดและสิ้นเปลืองงบประมาณน้อยที่สุดเพราะแหล่งเรียนรู้หลาย ๆ แห่งมีอยู่เองตามธรรมชาติอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พชรกฤษฎี พวงนิล (2553) ที่ได้ศึกษา กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐในจังหวัดมหาสารคาม แล้วพบว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการระดมทรัพยากรด้านแหล่งเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านบุคคล ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ด้านที่ดินและสิ่งก่อสร้าง และด้านเงินทุนหรืองบประมาณ ตามลำดับและยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นาคารีย์ เนื่องเฉลิม (2546) ที่ได้ศึกษาสภาพการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า โรงเรียนได้ดำเนินการระดมทรัพยากรทางต่างสังคมและทรัพยากรทางธรรมชาติโดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนสูงที่สุด แสดงให้เห็น

ว่าสถานศึกษาไม่ว่าจะขนาดใหญ่หรือเล็ก ต่างก็ให้ความสำคัญที่ตัวผู้เรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ที่เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้ ไม่ว่าจะอยู่ในหรือนอกโรงเรียน เพราะโรงเรียนจะมีการพัฒนาหรือมีคุณภาพขนาดไหนสิ่งสำคัญที่สุดก็คือคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างไรของผู้บริหาร ส่วนสภาพการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่พบน้อยที่สุดในโรงเรียนขนาดเล็กคือการระดมทรัพยากรที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากทรัพยากรด้านนี้ต้องใช้งบประมาณสูงและจัดทำได้ค่อนข้างยากและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ภาคส่วนจึงทำให้พบการระดมทรัพยากรด้านนี้ค่อนข้างน้อย

ส่วนปัญหาการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่พบมากที่สุดคือ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนสื่อวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาของกิ่งแก้ว วานิชกุล (2549) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนราชประชานุเคราะห์นคร กรุงเทพมหานคร พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทในด้านการสนับสนุน การระดมทรัพยากร ในรูปของทุนทรัพย์ เพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ทางการศึกษา สำหรับการมีส่วนร่วมสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการร่วมเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียน เช่น การจัดหาแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การจัดหาวิทยากรช่วยสอน เป็นวิทยากรด้วยตนเอง รวมทั้งการร่วมสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น ด้านที่พบปัญหาน้อยที่สุด คือ การระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้านทรัพยากรบุคคล ซึ่งให้เห็นว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารจัดการทรัพยากร

บุคคลได้เป็นอย่างดีถึงแม้ว่าจะมีบุคลากรค่อนข้างจำกัด ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ได้ขอความร่วมมือจากชุมชนในการหาปราชญ์ชาวบ้านและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในชุมชนมาช่วยให้ความรู้แก่ผู้เรียนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2545) กล่าวว่า ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ประชาชนหรือบุคคลประเภทต่าง ๆ ในท้องถิ่น เช่น พระ เจ้าหน้าทำการเกษตร เจ้าหน้าท้องถิ่น พ่อค้า นักธุรกิจเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรม ผู้นำทางศาสนา ผู้นำชาวนา ผู้นำเกษตรกร เป็นต้น ซึ่งโรงเรียนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาของตนได้ และ กฤษณา สว่างแสง (2542) ได้กล่าวถึงทรัพยากรบุคคลว่า ได้แก่ บุคคลต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่โรงเรียนเชิญมาเป็นวิทยากรอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าของสถานประกอบการ ทรัพยากรเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาและโรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

จากผลการวิจัย แนวทางที่ได้ในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กในทุก ๆ แนวทางจะต้องมีการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาโดยมีชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเสมอ เพราะหากขาดความร่วมมือจากชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ แล้วโรงเรียนก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาได้ เนื่องจากโรงเรียนจะอยู่อย่างโดดเดี่ยวไม่ได้จะต้องมีเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านต่าง ๆ หากขาดเครือข่ายก็ไม่สามารถประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (2550-2554) (1) การสร้างเครือข่ายการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน ภาคเอกชน ชุมชน วิชาการองค์กรวิชาชีพตลอดจนประชาสังคมในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาความสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายกับต่างประเทศเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษาสู่ความเป็นสากล และยัง

สอดคล้องกับ Treputtharat, S. (2010). ซึ่งได้ศึกษาระบบการสร้างเครือข่ายการจัดสถานศึกษาเพื่อการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและพบว่า ระบบการสร้างเครือข่ายในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งสิ้นและเมื่อพิจารณาจากผลการสัมมนาอิงกลุ่มผู้เชี่ยวชาญพบว่าผู้เชี่ยวชาญยืนยันข้อค้นพบจากการวิจัยว่าการสร้างเครือข่ายการจัดการสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้นประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ๔ ขั้นตอนหลักและการก่อตัวของเครือข่าย ขั้นตอนสร้างพันธมิตรและบริหารเครือข่าย ขั้นตอนพัฒนาความสัมพันธ์และการใช้ประโยชน์ และขั้นสุดท้ายขั้นรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง โดยแนวทางที่จะช่วยให้โรงเรียนบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพคือจะต้องบริหารงานโดยการสร้างเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจะต้องมีการประชุมวางแผนและต้องมีวิธีและกิจกรรมที่หลากหลายในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ผู้บริหารควรศึกษาความแตกต่างระหว่างแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อหาแนวทางการระดมทรัพยากรที่หลากหลาย

2. โรงเรียนขนาดเล็กมีการระดมทรัพยากรแหล่งเรียนรู้มากที่สุดและมีปัญหาในการระดมทรัพยากรด้านวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาตามสภาพบริบทของแต่ละสถานศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาแต่ละแห่งมีสภาพการขาดแคลนทรัพยากรที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน และตั้งอยู่ในชุมชนที่มีความพร้อมและบริบทที่แตกต่างกันเพื่อให้เกิดข้อความรู้ใหม่ ๆ มาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพิ่มขึ้น

2. ควบคู่การศึกษาและพัฒนาแนวทางการระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัยที่หลากหลายรูปแบบ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การศึกษากรณีศึกษา ฯลฯ เพื่อให้เกิดข้อค้นพบที่หลากหลายในการนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ

3. ควบคู่การศึกษากรณีศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา หรือสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษานาขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เพื่อจะได้แนวทางในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งแก้ว วานิชกุล. (2549). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์นคร กรุงเทพมหานคร. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กฤษณา สว่างแสง. (2542). ความต้องการใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่นในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นาจรรย์ เนืองเฉลิม. (2546). สภาพการระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง 2545.
- พัชรกฤษฎ์ พวงนิล. (2553). กลยุทธ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของรัฐบาลในจังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พัชร จันทร์เพ็ง. (2554). เอกสารประกอบการสอน สถิติและการวิจัยทางการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรรัชกา บุญไชยรัตน์. (2554). การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา. ค้นเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2554. จาก www.สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน.com
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Treputtharat, S. (2010). The Network System Development of Effective School Management for Education Reform in The North Eastern Region Thailand, Hawaii International Conference On Educational. Honolulu Hawaii, USA. (p.1041-1050)